

Allvarlig kritik mot Individ- och familjenämnden i Västerås kommun för handläggningen av ett ärende gällande förälders underhållsskyldighet gentemot ett barn som hade fyllt 18 år

Bakgrund

Den 10 december 2012 fattade en tjänsteman vid socialkontoret i Västerås kommun följande beslut.

Beslut angående betalning till AA

Socialtjänsten beslutar att du ska betala 4 345 kr/månad från och med december 2012.

Omräkning kommer att ske en gång per år. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under perioden ska detta anmälas för att omräkning ska ske.

Betalning ska ske direkt till barnet senast den sista i varje månad för nästkommande månad.

Beslutet är inte överklagningsbart. Om du anser att något i beräkningen är felaktigt v.g. vänd Dig till undertecknad omgående.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde BB klagomål mot Socialkontor barn och ungdom i Västerås kommun. Klagomålen gällde beslutet den 10 december 2012. Han ifrågasatte betalningsskyldigheten och det höga beloppet.

Utredning

Individ- och familjenämnden anmodades att inkomma med utredning och yttrande över anmälan.

I ett remissvar anfördes bl.a. följande.

Redogörelse för handläggningen i ärendet

120718

Inkommer ansökan från AA:s gode man, CC, om försörjningsstöd under gymnasiestudier.

120724

Socialsekreterare DD fattar beslut om att inleda utredning jml 11 kap. 1 § Socialtjänstlagen.

121121

Individ- och familjenämndens arbetsutskott fattar med stöd av 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen beslut om att bevilja AA bistånd försörjningsstöd enligt gällande norm och riktlinjer under gymnasietiden, dock längst till att AA fyller 21 år.

121210

BB underrättas per brev om att han ska betala 4.345 kr/månad.

121214

BB ringer socialsekreterare DD och är upprörd över beslutet. Han är villig att istället betala 800-900 kr/månad. Han informerar att han kommer att driva frågan vidare till JO.

130108

Telefonsamtal med BB. BB kan nu tänka sig att betala 1.000 kr/månad i avvaktan på att ärendet avgörs av JO. DD samråder med konsulent EE och bedömning görs att acceptera att BB bidrar med 1.000 kr/månad för AA. Beslut fattas om försörjningsskyldighet för BB utifrån 7 kap. 1 § FB om 1.000 kr/månad. Motiveringen till att acceptera BB:s förslag på summan som han ska bidra med för försörjning av AA är att det utifrån AA:s perspektiv är bättre att nämnden gör en överenskommelse med BB om summan han anser att han kan betala istället för att frågan ska bli långdragen och AA kommer i kläm och blir utan försörjning.

Bedömning

Socialsekreterare DD bedömer att gällande riktlinjer och rutiner följts både gällande utredning som utmynnat i beslut om försörjningsstöd och gällande beräkning av föräldrarnas försörjningsskyldighet. AA är inskriven och går på Fridnässkolans särskolegymnasium och därmed är föräldrarna fortfarande försörjningsskyldiga.

BB bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

När ett barn får vård i ett annat hem än det egna är föräldrarna skyldiga att i vissa fall bidra till kommunens kostnad för barnets vård. Bestämmelser om detta finns i 20 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och 8 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Det ansvaret gäller barn som inte har fyllt 18 år. I det här fallet hade AA fyllt 18 år och de nu nämnda bestämmelserna kunde därför inte ligga till grund för något beslut om betalningsskyldighet. Beslutet den 10 december 2012 om betalningsskyldighet för BB synes inte heller ha grundats på någon av de bestämmelserna. Utredningen ger närmast vid handen att förvaltningen fattat någon form av beslut om underhållsskyldighet för BB gentemot hans vuxna dotter AA.

Föräldrar ska enligt föräldrabalkens bestämmelser svara för underhåll åt sina barn efter vad som är skäligt med hänsyn till barnets behov och föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga. Föräldrarnas underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år. Går barnet i skolan efter denna tidpunkt, är föräldrarna underhållsskyldiga

under den tid som skolgången pågår, dock längst intill dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan och gymnasieskolan och därmed jämförlig utbildning.

Frågan om en förälders skyldighet att betala underhållsbidrag till ett vuxet barn är en s.k. civilrättslig fråga som parterna själva disponerar över. Givetvis har socialförvaltningen möjlighet att ge råd till parterna om någon av dem önskar det. Om föräldern och barnet inte kan träffa ett avtal om underhållsbidrag har barnet möjlighet att väcka talan mot föräldern vid domstol.

En kommun har inte någon möjlighet att med hänvisning till föräldrabalkens bestämmelser besluta att föräldrar ska betala underhållsbidrag till sina myndiga barn. Som nyss sagts bestäms saken i avtal eller genom en dom.

I detta fall beslutade förvaltningen i december 2012 att BB skulle utge ett visst belopp per månad till sin dotter. I remissvaret har nämnden uppgett att förvaltningen och BB därefter kom överens om att han skulle betala ett betydligt lägre belopp till sin dotter. Ett nytt beslut angående BB:s underhållsskyldighet fattades därför i januari 2013. Som jag anført ovan finns det inte någon laglig möjlighet för myndigheten att fatta den typen av beslut. Det är anmärkningsvärt att nämnden inte uppmärksammade den felaktiga handläggningen i samband med sitt yttrande till JO. Handläggningen är i strid med gällande lagstiftning och nämnden förtjänar allvarlig kritik för hanteringen.

Det finns skäl att befara att det inträffade inte utgör en engångshändelse. Jag överlämnar därför en kopia av detta beslut till Inspektionen för vård och omsorg för kännedom.

Ärendet avslutas med den allvarliga kritik som uttalats.